İtiraz Edilemeyen Şeyler Müdürlüğü

Berfin Nida Öztürk

Nejat kapıyı açtığında devletin bu kadar erken saatte yüzü olmasına şaşırdı. Karşısındaki adam, koltuğunun altında bir dosya ve göğsünde “Geçici Kesin Yetkili” yazan bir kart taşıyordu.

“Nejat Erdem?”

“Bildiğim kadarıyla.”

“Bilginiz yeterli değil. Kendiniz olduğunuza dair iki şahit getirmelisiniz.”

“Beni siz buldunuz.”

“Bulmakla doğrulamak birbirinden farklı hizmetlerdir.”

Adam içeri girip mutfak sandalyesine oturdu. Nejat’ın on dokuz bin dört yüz altı itiraz borcu vardı. Üç yüz on ikisi doğmadan önceye, kırk sekizi gelecek aya aitti. Nejat bunların hiçbirini hatırlamıyordu.

“Unutmak mazeret değil,” dedi memur. “Devlet unutmuyor.”

“Devlet neyi unutuyor peki?”

Memur ceketinin düğmesini ilikledi. “Bu soru kurumumuz için sakıncalı.”

Dosyada ilk kayıt şöyleydi: DOĞUMA İTİRAZ. Kanıt: ağlama. Nejat, her bebeğin ağladığını söyleyince memur toplu itirazların ayrı değerlendirildiğini açıkladı. Gelecek ayki kayıtlardan biri ise bir memurun ölümüne karşı yapılmış başvuruydu. Memur saatine baktı. “Benim ölümüm,” dedi.

“Dün akşam saat dokuz kırk üçte.”

“Fakat yaşıyorsunuz.”

“Buna siz itiraz ettiniz.”

Nejat ilk kez bir sözün gerçekten bir şeyi değiştirmiş olabileceğini düşündü. Memur, öldüğü gün kendisine ait masanın başka birine verileceğini, emekli ikramiyesinin de ancak ölüm belgesine şahsen başvurursa ödeneceğini anlattı. Nejat’a gelmesinin nedeni borcu tahsil etmek değildi. Adam yaşamaya devam etmek istiyordu; bunu kendisi isteyemiyordu çünkü ölülerin dilekçe hakkı yoktu.

“Benim adıma bir kez daha itiraz eder misiniz?” diye sordu.

Nejat adamın ayakkabılarındaki çatlağa baktı. Çatlaklar öylesine eskiydi ki sanki onları ayakkabı değil, adam taşıyordu.

“İtiraz edersem borcum artacak.”

Nejat’ın itirazları arasında en pahalı olanı, yirmi üç yaşındayken bir arkadaşını dinlememesiymiş. Bunu öğrenince görevliden dosyayı görmek istedi. Memur, kırmızı iplikle bağlanmış altı sayfayı önüne bıraktı. Sayfalarda tek kelime yazmıyordu. “Konuşmadığınız bir şeyi neden belgelediniz?” dedi Nejat. “Çünkü söylenmeyenler en kolay inkâr edilenlerdir,” dedi memur. Nejat o akşam yıllardır aramadığı arkadaşının evine gitti. Kapıyı bir başkası açtı; arkadaşının taşındığını söyledi. Yeni adresi bilmiyordu ama eski bir

anahtar verdi: “Giderken sizin bırakmış olabileceğinizi söyledi.” Nejat anahtarı avucunda tuttu. Ne açtığını bilmeyen bir anahtarın da insanı suçlu çıkarabileceğine ilk kez inanıyordu.

Anahtar evindeki hiçbir kilide uymadı. Nejat ertesi sabah onu kuruma götürdü. Memur bir bakışta tanıdı: “Bu, itirazınızın giriş kapısı. Çıkışını kimse bulamadı.” Nejat memura hangi kapıyı açması gerektiğini sorduğunda adam gözlüklerini çıkardı. “Bunu ben söyleyemem. Bu kurumun varlığı vatandaşın kendi hayatı hakkında karar verememesi üzerine kuruludur. Size yol gösterirsem hizmetimiz boşa gider.” O an Nejat’ın içinden, memurun çayını masaya döküp koşarak kaçmak geçti. Yapmadı. Daha önce de yapmamış olduğu çok şey vardı. Bu kez en azından onları kendi adına düşünmeye başlamıştı.

“Evet.”

“Etmezsem?”

“Yerime geçecek kişi birazdan kapınızı çalacak.”

Nejat ömründe ilk kez bir kararı isteyerek verdi. “Bu adamın ölümüne itiraz ediyorum,” dedi.

Memur rahatlayarak doğruldu. Sonra cebindeki küçük mühürle kendi alnına bir damga bastı: İŞLEME ALINDI.

Bir hafta sonra Nejat’a bir teşekkür mektubu geldi. Memurun ölüm tarihi ileri alınmış, Nejat’ın itiraz borcu silinmişti. Ancak

mektubun sonunda küçük puntolarla bir hüküm vardı: Başkasının yaşamını uzatan vatandaş, uzatılan günlerin tamamından sorumludur.

Nejat o sabah memurun bütün ağrılarını duydu. Dişleri, dizleri ve en çok da masasında eksik duran sandalyesi sızlıyordu. Üçüncü gün memurun kızının doğum günü olduğunu hatırladı; kendisinin hiç kızı yoktu. Yedinci gün birine karşı elli yıllık nefretle uyandı. On ikinci gün kapısı çalındı. Kapıdaki yeni görevli gençti ve yüzünde başkasından ödünç aldığı bir sabır vardı.

“Bir itirazınız varmış.”

“Evet,” dedi Nejat. “Bu sefer kendime.”

Genç memur gülümsedi. “Ne güzel. Nihayet doğru daireye gelmişiz.”

Müdürlüğün önünde çiçek satan kadının tezgâhında yalnızca tek tür çiçek vardı: saksısı değiştirildiğinde ölen menekşeler. Kadın onları niçin sattığını, kimsenin bir şeyin ölmesine razı olmadığını ama herkesin elinde bir saksı tutmak istediğini anlattı. Nejat bir menekşe aldı. Makbuzun arkasına memurun adını yazdı. Akşam çiçeği sularken adamın çenesindeki eski ağrıyı yeniden duydu ve kafasının içinde yabancı bir hatıranın kapısını kapatmaya çalıştı.

Ertesi gün kuruma gittiğinde kendisine sağ kalanların haklarını savunacak bir avukat önerildi. Avukat yalnızca ölülerle çalışıyordu. Nejat'ın yaşadığını öğrenince ücretine

hayat tazminatı ekledi. Masasının üzerinde “Vekâlet verdiğiniz andan itibaren sözleriniz size karşı kullanılabilir” yazıyordu. Nejat, avukatın her soruya verdiği cevabın kendisini daha sessiz bir insana dönüştürdüğünü fark etti. Sessizlik, borçları azaltmıyordu; yalnızca görünmez hâle getiriyordu.

Nejat memurun gidişinden sonra ilk kez kendi mutfağına misafir gibi baktı. Dolapta duran kupalar, kapıya iliştirdiği alışveriş listesi, unuttuğu faturalar: Hepsi kendisiyle ilgili birer kanıt olabilirdi ama hiçbirinde iki şahidin imzası yoktu. Ertesi sabah apartman yöneticisine gitti. Yönetici onun on yıldır aynı dairede oturduğunu doğruladı; fakat tanık ücretinin apartman aidatına dâhil olmadığını söyledi.

İkinci şahit olarak annesini düşündü. Annesi onu dünyaya getirdiği için bu davada taraf sayılabilirdi. Telefonu açınca oğlunun sesinden önce televizyonun sesini kıstı. “Yine ne yaptın?” dedi. Nejat kendisi olduğunu kanıtlamaya çalıştığını anlatınca kadın güldü. “Ben seni çocukken bile tanıyamazdım. Her seferinde başka türlü ağlardın.” Ardından babasının sağlığında söylediği bir cümleyi aktardı: “İnsanın kendisi olduğunu başkaları onaylıyorsa o işte bir terslik vardır.”

Nejat müdürlüğe bizzat gitti. Binanın zemin katında Şikâyet Öncesi Pişmanlık Servisi vardı. Bir üst katta İtiraz Sonrası Teselli Bürosu. Merdivenlerde karşılaştığı kadın, kayınvalidesinin iki hafta daha yaşamasına itiraz etmiş ve üçüncü haftada onun bütün anılarını devralmıştı. Kadının

yüzü öfkeyle titriyordu. “Bana bir de gençliğini anlatsaydı,” dedi, “bundan sonra kendimi onun yerine boşayacağım.”

Memurların dinlenme odasında duvara asılmış bir fotoğraf gördü: Kırk kişilik kadronun ortasında ilk gelen memur duruyordu. Fotoğrafın altında ölüm tarihi yazılıydı; tarih geçmişti. Nejat bir şey söyleyince görevli fısıldadı: “Burada kimsenin ölümüne sevinmeyiz. Çünkü birinin gidişi ötekinin işi demektir.”

Nejat itiraz borçlarını silmenin yöntemini sordu. Başvuru karşılığında kendisinden vazgeçmesi gerekiyordu: Adından, geçmişinden, daha doğrusu onları savunma hakkından. Formun son sayfasında küçük bir soru bulunuyordu: “Yaşamakta ısrar ediyor musunuz?” Nejat kalemi kaldırdı. Kendisine ait bir hayatı olduğunu bu kadar çok istememişti. Formu imzalamadı; fakat masadan da kalkmadı. Öğle molasına çıkan memurun sandalyesinde oturdu, onun yerine gelenlere kendi hikâyesini anlatmaya başladı. İlk kez söylediklerini not alan kimse yoktu.